

445

УКРАЇНСЬКИЙ САТИРИКОН

,

«

» 2000

(6/2—18 24.04.1996 .)

Хто не любить ширю, від душі посміятися?

Усмішка, влучний жарт — невід'ємні супутники нашого життя. У дотепній формі можна викрити соціальне зло, засудити марну балаканину, лінощі, скупість, брехню, вказати на ту чи іншу ваду суспільства, характеру і допомогти людям стати кращими. Недаремно ж кажуть: сміх лікує...

Цей збірник репрезентує найпопулярніші прозаїчні та поетичні твори — байки, гуморески, памфлети, оповідання, пародії, епіграми,— написані українськими письменниками від давніх часів до початку ХХ ст.

Василяшко В. Ф., Затонський Д. В., Міщенко Л. І.,
Мушкетик Ю. М., Погрібний А. Г., Смілянська В. Л.

доктор філологічних наук
О. В. Мишанич

. Невичерпний скарб тисячолітньої України	5
---	---

XVI—XVII .

Писання до всіх взагалі, що живуть у Лядській землі, хай покаються перед Богом; показується також, які плоди Лядської землі	33
Пасквіль 1575 року	37
«Висипався хміль із міха...»	38
Русин до поляка щось по-польську балака	39
Простаку мудрець не в лад, мудрецю простак не рад	40
Лисому мудрецеві	40
Один — багатий, на іншому — лати	40
На хміль Величковського стихи	42
Шевцю убогому стихи	42
Пиворізові	42
«Магнас» — «великий пан» по латині, «магнес» — залізо тягнучий камень	42
До жонатих	43
Невіста	43
О жоноцькім розумі	43
Адамова вимовка	43
День страшного суда	43
-	
Вірші нищенській, утішній («Завше-м я в школі того по вас потребував...»)	44
Вірші нищенській а смішній («Грицю, брате мой милий, час і нам на влови...»)	45
Диспут убогого з паном («Пан з паном здуру вели диспут довгий...»)	47
Підступне сватання («О, не одного ж вітця обдурили...»)	47
Покірна жінка («Покірна жінка все мужу прощає...»)	48
Змовини старого з молодого («Як за старого молоду ладнають...»)	48
Фортель («Фортелем стіни фортець розбивають...»)	48
Про багату жінку («Хто собі жінку із грішми бажає...»)	48
Чим є жінка («В гарнім сімействі голова — мужчина...»)	49
Посполите рушення («Немає грошей найнять жовніри?...»)	49
Сусіди («Скаргу подав раз сусід на сусіда»)	49
Ліпше з левом у пущі, ніж із жінкою злою («Ох, біль цей серце може розірвати!»)	50
Добра жінка («У всьому добру жінку, любий брате...»)	50
З чого зроблено жінку («Жінку із кістки сотворив ти, Боже...»)	50

О урядових людех, слухаючих ябедников («Що то, панове, у вас ест такі за звичаї...»)	51
Нищенський вірш («Оце ж, панове, прийшов до вас і я...»)	51
Про злих жінок, щоб їм ніколи не йняти віри («Подобає отакій дати совіт вам...»)	52
Про терпіння жіноче, коли взимі холоду не бояться, як у час лютих морозів на ріках хустя перуть («Гарячість є пекельна, мабуть, в жіночім тілі...»)	53
Про старих дів («Дів дорослих багатьом випада стрічати...»)	53
Про жінок сварливих і злоязиких («Ліпше, мовив Соломон, з левом жить в пустелі...»)	53
Про жінок, що втікають з доброго миру від мужів своїх, не пізнавши [ще ні добра, ні] жодного зла («Щира правда — у житті рідко те буває...»)	54
Про ревливих чоловіків, котрі зовсім своїм жінкам [у тих справах] не мають віри («Щирої любові там майже не буває...»)	55
Про старих дідів, що женяться, і про старих баб, що заміж ідуть («Ліпше вже було б старим у вдівстві дожити...»)	55
Про людей тих, котрі не хочуть женитись через увесь вік свій і до старості літ чи й до самої смерті («Хоч і водиться його в світі небагато...»)	56
Про людей тих, що неслухно чинять, котрі женяться і посягають, не в рівності літ пробуваючи, тобто а саме, що часом буде муж старий, а жона вельми молода, чи жона вельми стара, а муж значно молодший, а відтак поміж такими через те більше життя злого, аніж доброго («Серед вас таке довкруг бачим, християни...»)	57
Про родичів неухажних, котрі своїх дітей поєднують шлюбом насильним [тобто з примусу], тих, що не мають [дівчина чи хлопець] між собою справжнього кохання («Нерозважливо батьки вельми учиняють...»)	57
Про батьків, що поєднують шлюбом дітей своїх вельми в малих літах передчасно («Батьку, матері оце діло хоч утішне...»)	58
Про чоловіків упертих і нерозважливих, котрі зовсім не мають любові до своїх жінок, особливо до чесних, не запідозрених і побожних («Неухажних і мужів на землі багато...»)	59
Про жіночу природу («Чорнява жінка, а ще сухотіла...»)	60
[Інтермедія про Климка і Стецька]	61
[Інтермедія про Максима, Рицька і Дениса]	69
[Інтермедія на дві персони: син з татом]	75
Приповість о трьох младенцах, како ошукала їх одна вдова своїми фортелями барзо штучне	78
Казаннє руське	81
Промова Івана Мелешка на Варшавському сеймі	84
Листування запорозьких козаків з турецьким султаном	86

XVIII .

«От юж і я, пан Івах...»	88
«Звичай ті з давніх школярів бували...»	88
«Любо то я мало що вмюю...»	88
«Христос воскрес, ба, правда, народився!»	89
«Христос воскрес, щаслива година!»	90
Вірші на воскресеніє Христово («Рицар-то я добрий, бо палаш маю...»)	91
Вірші нищенській різні	91
Вірш міщанський	93
«Слава Богу, того ми тепера дождались...»	94
«Хочу вас, панове, чогось іспитати...»	94
-	
Різдвяна вірша («Чи чули ви, панове, зроду...»)	96
Вірша на Великдень («Кажуть, будто молодиці...»)	97
-	
Ой, як мене моя мати дала до школи	101
Пекельний Марко.	102
Про Кирика і жадного попа	108
Сатира на слобожан	111
Плач київських монахів	113
Прибавок к плачу київських монахів	119
Отець Негребецький	120
Пісьнь свіцька («На горі стояла...»)	125
Лікарство на болящих немоцію п'янства, іди Бахуса новоізобрітенное	126
-	
З проповіді на день пам'яті Іоанна Златоуста, 1708 року	128
-	
На кравця	129
На зволікання лікаря Стеллера	129
-	
Епіграма	130
-	
Пісьнь 10-я («Всякому городу нрав і права...»)	131
-	
Пастирю душевний	133
-	
Ярмарок	135
Ісповідь 1789 года февраля дня	136
Письмо, писанеє к гнідинському священику Іоанну Филиповичу, і к його сину Петру, і к дячку Стефану Криницькому	140
Письмо, писанеє к гнідинському священику Іоанну Филиповичу во время його іменин	143
Замисл на попа	143

З трагікомедії «Фотій» 1749 року («У деяких народів є гарна оповідка...»)	150
Сатиричний вірш 1764 року	152
Дівка парубка проклинає («Дівка з парубком три дні ся любили...»)	158
«Ой під вишнею...»	160
«Отче Лісовський...»	161
Добре чужую жінку любити	162
Інтермедії до драми Митрофана Довгалевського «Властотворний образ»	163
Правило увѣщательное пияницам к покаянію і трезвости их, пѣваемое не в церквах, но в школах, 1779 года	170
В Глуховскую сотенную канцелярію слезно-рыдающее и покорное мое доношеніе	174
Доказательства Хама Данилея Кукси потомственні	175
XIX — XX	
Енеїда ()	178
Індик	192
Вовки да вівці	193
Мудрець да старшина військовий	194
Салдацький патрет ()	196
Підбрехач	208
Байка	211

Пан та Собака ()	213
Дурень і розумний ()	217
Цікавий і мовчун ()	217
Лікар і здоров'я ()	217
Батько та син ()	218
Свій дім — своя воля	219
Клим п'яний	219
Перо й Каламар	220
Суд	220
Міст	220
Громада	221
Сухая ложка ()	222
Орел і Черепаха	222
Опихане, пане?	224
Ведмежий суд	226
Школяр Денис	226
Рибалка	226
Дядько на дзвониці	227
Часи	228
Сон ()	231
Кавказ	234
І мертвим, і живим, і ненарожденим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє посланіє	238
«Якби-то ти, Богдане п'яний...»	243
«Во Іудеї во дні они...»	244
Пан	246
Чуприна	248
Пісня про Гарбуза	250
Вовк і Кіт	252
Миша й Пацюк	253
Троєженець	254
Вовк та Ягня	255
Щука	256
Свиня	257
Коник-стрибунець	258
Перли і свині	259

Гуменний	260
Лошак	262
Добре торгувалось	263
Полотно	264
Пан і Іван в дорозі	264
Треба всюди приятеля мати	268
Розумний панич	269
Лист	269
Слабий зуб	270
Жалібний дяк	271
Варвара	271
Філософ (. « »)	273
Засць	279
«Сива ньенька говорила...»	280
«Якби-м знала...»	281
Баба Параска та баба Палажка	
Не можна бабі Парасці вдержатися на селі	282
Благословіть бабі Палажці скоропостижно вмерти	290
Обід у Ведмедя	299
Наймит та хазяїн	302
Слін на гетьманстві	302
Віник	302
Кіт і Соловейко	303
По ревізії (.)	305
Дід і Смерть	321
Міхур	321
Два приятелі	322
Мартин Боруля (.)	325
Лови	333
Оправдився	340
Кухар та Циган	341
Попова ворожба	342
Циганова робота	342

		343
		343
		345
	(« ...»).	350
		351
«	!».	354
«	...».	355
		356
		356
		358
		360
	?	362
«	...».	364
		365
		367
		368
		368
		370
		371
		372
		373
	()).	373
		374
	(« ...»).	376
	()).	377
	()).	378
		380
		380
1908		382
		382
		384
		385
		386
	!	395
		396
		398
		398
		399
		400
		400

Казка про Оха-чудодія	402
Веселий пан	404
Практичний пан	405
Пан політик	405
Пан народовець	406
Казочка про край царя Гороха	407
Легенда	407
Іван Рило	409
Тасмне кохання	412
Застільна пісня	415
Епіграми	
I. Камо?	416
II. Молитва	416
Молодий патріот	416
Старим патріотам ().	417
«Весь вік прожив ти в «Петрограді»	419
«Вчора кат зарізав маму...»	419
«Вони зійшлися, небораки...»	420
«Скільки політиків різних пород!»	420
Моя орієнтація	420
Груші на вербі	421
Зачароване коло	422
Журавлі	422
Мужицька арифметика	423
«Уміркований та «щирий» ().	428
«Истинно русский человек»	436
Треба ж дать	441
«Не гадітца Богу малітца...»	442
«От юних літ не знав я любові...»	443
«Всякому городу нрав і права...»	443
Жабомішодраківка ().	445
«Кобзо, кобзо! Моя златострунна!»	458

Де єсть руська вітчизна?	459
«Хлібороб»	459
Марш галицько-руських «твердих»	461
П. Т. Рябошапці	462
«Доле, де ти, доле, де ти...»	463
«Доле моя нещаслива!»	463
«Став козак молоденький...»	463
«Ішли корови...»	464
Відчит д-ра Сульфурія з руської літератури. « . . . »	465
Без пуття. -	469
Щасливий? Щаслива? (. . .)	473
Із сучасної поезії. Петро Карманський	476
Із сучасної поезії. Василь Пачовський	477
СЕМЕНКО	
«В сяйві мрій»	478
Надія Кибальчич. (. . .)	479
Михайло Жук	479
Яків Савченко	480
Примітки	481
Показчик авторів.	509

... : 36.
 ... / ...
 ... ; ...
 , 2000.— 519 .: .— (. -).
 ISBN 966-01-0000-0 ();
 ISBN 966-01-0093-0

Хто не любить широ, від душі посміятись? Усмішка, влучний жарт — невід'ємні супутники нашого життя. У дотепній формі можна викрити соціальне зло, засудити марну балаканину, лінощі, скупість, брехню, вказати на ту чи іншу ваду суспільства, характеру і допомогти людям стати кращими. Недаремно ж кажуть: сміх лікує ..

Цей збірник репрезентує найпопулярніші прозаїчні та поетичні твори — байки, гуморески, памфлети, оповідання, пародії, епіграми, — написані українськими письменниками від давніх часів до початку XX ст.

84.4 1

Літературно-художнє видання

ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА

Серію засновано 1964 року

Збірник сатиричних та гумористичних
творів українських письменників

Для старшого шкільного віку

Упорядкування, передмова та примітки

Художник

Зав. редакцією . . .

Редактор . . .

Художній редактор . . .

Технічний редактор . . .

Коректори . . . , . . .

Підписано до друку з оригінал-макета 25.03.98. Формат 60х90/16.

Папір офсет. № 1. Гарнітура таймс. Друк офсетний.

Умовн. друк. арк. 32,5+вкл. (1,23)=33,5. Умови, фарб.-відб. 37.

Обл.-вид. арк. 31,37+вкл. (1,23)=32,6. Тираж 5 000 пр. Зам. 8-270.

Видавництво дитячої літератури «Веселка».

04655, Мельникова, 63, МСП, Київ

Свідоцтво про державну реєстрацію

№ 02473079 від 7 червня 1995 року

АТ «Київська книжкова фабрика»,

04054, Воровського, 24, Київ